

Ruben Willaert
restauratie & archeologie
decoratie

GEEFT HET VERLEDEN EEN TOEKOMST

Barkstraat (Gent, Oost-Vlaanderen)

Projectcode: 2019A460
Februari 2019

ARCHEOLOGIENOTA
BUREAUONDERZOEK (FASE 0)
DEEL 2: PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

Colofon

Ruben Willaert bvba
Ten Briele 14 bus 15
8200 Sint-Michiels-Brugge

Auteur: Wouter Van Goidsenhoven

Het eventuele nummer van het wettelijk depot of het buitenlandse equivalent hiervan: /
De naam en het erkenningsnummer van de erkende archeoloog:
Ruben Willaert, OE/ERK/Archeoloog/2015/00069

© Ruben Willaert bvba, Sint-Michiels-Brugge, 2019

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Ruben Willaert bvba.

Ruben Willaert bvba aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

INHOUDSTAFEL

1	Programma van maatregelen.....	6
1.1	Administratieve gegevens	6
1.2	Synthese	8
1.3	Gemotiveerd advies.....	9
1.4	Conclusie	10
2	Bibliografie.....	11

FIGURENLIJST

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart (Bron: Geopunt).....7

TABELLENLIJST

Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek. 6

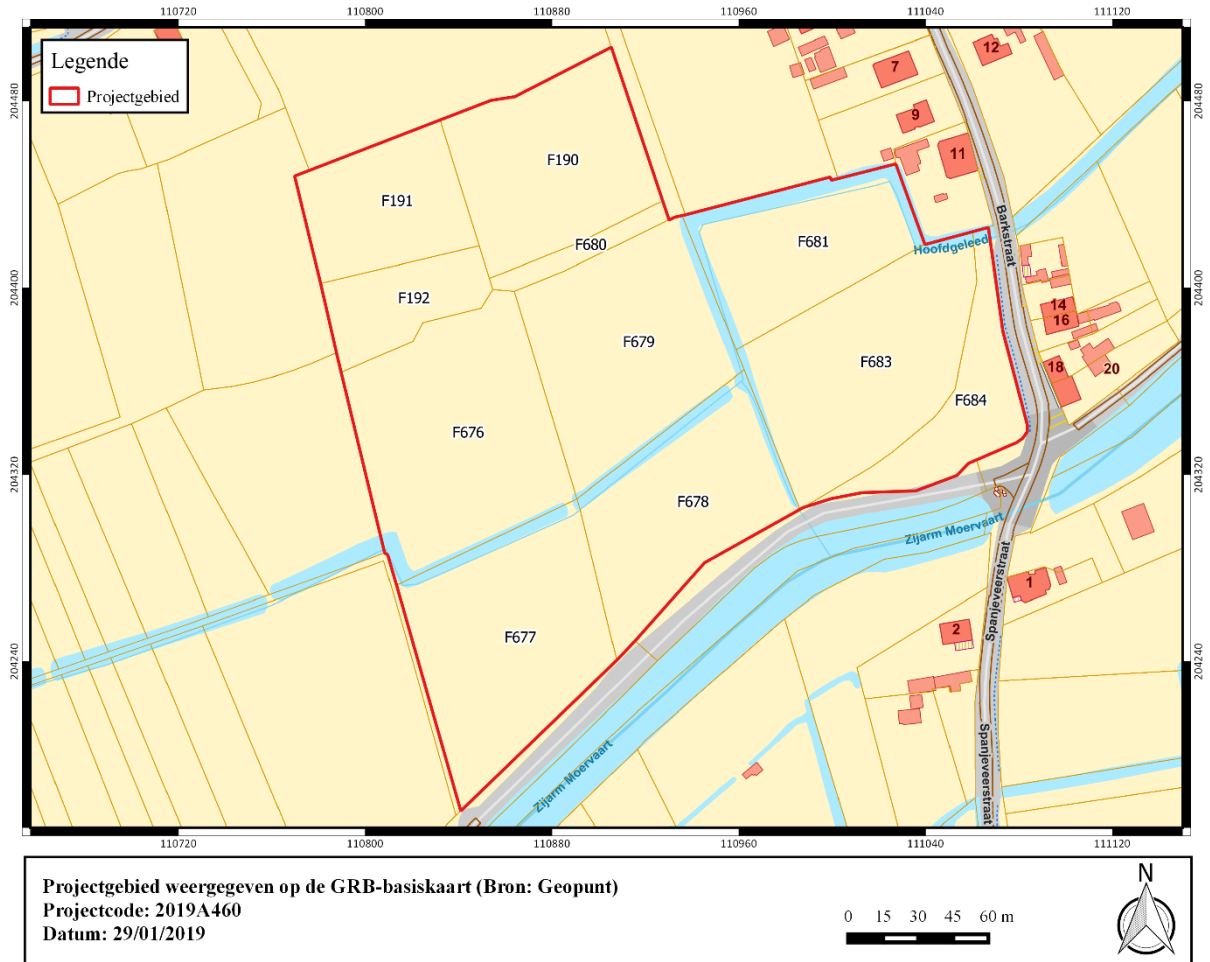
1 Programma van maatregelen

1.1 Administratieve gegevens

Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.

a) De naam en het adres of maatschappelijke zetel van de initiatiefnemer	Farys Stropstraat 1 9000 Gent	
b) Het erkenningsnummer van de erkende archeoloog	OE/ERK/Archeoloog/2015/00069	
c) De naam en het adres of maatschappelijke zetel van de erkende archeoloog	Janiek De Gryse Ten Briele 14 bus 15 8200 Sint-Michiels-Brugge	
d) De locatie van het vooronderzoek met vermelding van:	Provincie	Oost-Vlaanderen
	Gemeente	Gent
	Deelgemeente	Sint-Kruis-Winkel
	Postcode	9042
	Adres	Barkstraat 9042 Gent
	Toponiem	Barkstraat
	Bounding box (Lambertcoördinaten)	$X_{\min} = 110656$ $Y_{\min} = 204168$ $X_{\max} = 111150$ $Y_{\max} = 204511$
e) Het kadasterperceel met vermelding van gemeente, afdeling, sectie, perceelsnummer of -nummers en kaartje	Gent, Afdeling 14, Sectie F, nr's: 191, 190, 192, 680, 676, 679, 681, 683, 684, 678, 677 Figuur 1	

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart (Bron: Geopunt).

1.2 Synthese

De opdrachtgever plant de realisatie van nieuwe sportterreinen en bijhorende infrastructuur aan de Barkstraat te Sint-Kruis-Winkel, deelgemeente van Gent. Het plangebied is ca. 5,35 ha groot en was quasi integraal in gebruik als landbouwgrond. Heden ligt het terrein braak. De geplande werken omvatten een gecombineerde oppervlakte van ca. 1,27 ha. Op het plangebied is reeds archeologisch onderzoek uitgevoerd in de vorm van archeologische boringen en proefsleuven. Hierbij werden een aantal zones geselecteerd voor verder archeologisch onderzoek in functie van artefactensites.

Sint-Kruis-Winkel is gelegen langs de Gentse kanaalzone. Het plangebied ligt deels op een zuidelijke flank van een zandrug en deels binnen de alluviale depressie van de Moervaart, binnen de stroomvlakte van de Moervaart. Het terrein helt af van noord naar zuid. Het verval bedraagt gemiddeld een 3-tal meter. Het terrein wordt van het zuidwesten naar het noordoosten doorsneden door het Hooggeleed, een waterloop met antropogeen karakter. De Quartairgeologische kaart geeft ter hoogte van het plangebied een profielopbouw weer waarbij fluviatiele afzettingen van het Holoceen rusten op de Pleistocene sequentie. Op het DHMV is zichtbaar dat het noorden van het terrein hoger is gelegen en net op de rand van de stroomvlakte, het zuidelijk gedeelte ligt merkkelijk lager. Deze tweeledigheid vertaalt zich ook in de bodemopbouw binnen de planlocatie. Het noordelijk deel bestaat uit droog zand waarbij mogelijk een Podzol bewaard is. In het zuiden bestaat de bodem uit hydromorfe klei waarin geen profielontwikkeling zichtbaar is. Langsheen de lagere, nattere delen van het terrein kan uitgegaan worden van een 'wetland'-situatie. Met in het noorden reeds een drogere, zandige en hoger gelegen oever waar het bodemprofiel mogelijk beter bewaard is. Op basis van de landschappelijke situatie, moet het terrein en de omgeving een grotere aantrekkingskracht gehad hebben op gemeenschappen jager-verzamelaars. Met betrekking tot bebouwing vanaf het neolithicum zal het terrein minder geschikt geweest zijn voor bewoning of bewerking.

Cartografische bronnen situeren het plangebied in het uitgestrekte natte weidegebied langsheen de Moervaart. Op de Ferrariskaart is enkel het uiterste noorden in gebruik als akker, tijdens de 18^e eeuw was de rest van het terrein te nat voor bebouwing en bewerking. Gelet het feit dat de kaart van Ferraris doorgaans een eindsituatie in landgebruik weerspiegelt kan redelijkerwijs aangenomen worden dat dit ook het geval was voor oudere perioden. Binnen de contouren van het plangebied is geen bebouwing weergegeven. Net ten zuidoosten van het plangebied kan aangenomen worden dat er een oversteekplaats is die de kernen van 'Wynckel' en 'Mendonck verbindt'. Jonger cartografisch materiaal geeft een gelijkaardige situatie weer. Opvallend ten westen van het plangebied is een perceelsstructuur bestaand uit lange smalle kavels, haaks op de Moervaart. Deze langgerekte reepkavels kunnen indicatief zijn voor de exploitatie van turf of klei.

Op het plangebied werd reeds archeologisch onderzoek uitgevoerd in 2016. Een belangrijke aanwijzing voor menselijke aanwezigheid ter hoogte van het terrein bestaat uit de recuperatie van een grote hoeveelheid lithisch materiaal bij een veldkartering in de jaren '80 (CAI 32187). Er was dus reeds een verwachting inzake artefactenconcentraties. In een eerste fase werd een paleolandschappelijk bodemonderzoek uitgevoerd om de bodemopbouw en bewaringscondities te evalueren. Op basis van de resultaten van dit booronderzoek werd een verkennend archeologisch booronderzoek uitgevoerd. Naast onderzoeksmethoden in functie van artefactensites werd eveneens een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd om eventueel aanwezig erfgoed bestaand uit bodemsporen in kaart te brengen.

Op de delen van de zandrug werden lokaal inderdaad, hoewel soms gefragmenteerd, nog delen van een bewaarde Podzolbodem waargenomen op de flank van de zandrug. Na het waarderend

booronderzoek werden op de flank van de zandrug twee zones afgebakend voor vervolgonderzoek in de vorm van een steentijdopgraving.

In de alluviale vallei bleken de rivierafzettingen algemeen gesteld eerder beperkt van dikte. Gemiddeld werd op een diepte gemiddeld van 30cm onder het huidige maaiveld reeds een 10 tot 15cm dikke laag veraard veen waargenomen. De kleiige overstromingssedimenten zijn grotendeels opgenomen in de bouwvoor. Verder werden in eerder beperkte mate sporen van erosie waargenomen. Tijdens het verkennend archeologisch booronderzoek in deze lager gelegen vallei werden eveneens twee concentraties aangeboord waar verder waarderend archeologisch booronderzoek noodzakelijk werd geacht.

Het proefsleuvenonderzoek heeft een beperkt aantal sporen aangesneden. In het zuiden van de oostelijke sector van het plangebied werd een aantal ontginningskuilen geregistreerd. Deze werden geïnterpreteerd als veenwinningskuilen met eerder beperkte diepgang. Er werd geen vondstmateriaal gerecupereerd uit de vulling hiervan waardoor de datering niet gekend is. Verder werden geen relevante sporen waargenomen, op basis van de natte toestand van het terrein en de waargenomen bodemopbouw, kan geconcludeerd worden dat het lagere deel van het terrein simpelweg te nat was voor bewoning¹.

Relevant voor het plangebied betreft ook een onderzoek in 2007 op het plangebied 'Desteldonk-Moervaart Zuid', een tweetal kilometer ten zuiden van het plangebied. Hierbij werd eveneens een gefragmenteerde concentratie mesolithische artefacten gerecupereerd. Daarnaast werden resten van laatmiddeleeuwse landindeling en ontginning aangesneden en onderzocht. Mogelijk dienen de sporen van ontginning als kleine raatakkers geïnterpreteerd te worden (CAI 150269). Daarnaast wijzen de vondsten gerecupereerd bij een groot aantal veldkarteringen op menselijke aanwezigheid vanaf het finaal paleolithicum. De cartografische indicatoren vallen op te splitsen in enerzijds laatmiddeleeuwse hoeves met walgracht en anderzijds militair erfgoed uit de Eerste Wereldoorlog dat deel uitmaakte van de 'Hollandstelling'.

Het grootste deel van het terrein is aldus reeds archeologisch onderzocht. Echter is bij nazicht duidelijk dat het uiterste zuidelijke deel van het geplande sportveld en het aan te leggen speelveld niet onderzocht zijn. Dit betreft een terrein van ca. 2000m². Hierbij wordt na het verwijderen van de begroeiing een ophoging van 5cm voorzien met materiaal dat wordt afgegraven in het noorden van het geplande kunstgrasveld. Gelet de waargenomen bodemopbouw tijdens het reeds uitgevoerde onderzoek op het projectgebied, kan geconcludeerd worden dat deze geplande werken niet interfereren met het bodemarchief. Daarnaast worden in het vernieuwde ontwerp van geplande sportinfrastructuur de zones die initieel werden geselecteerd voor verder onderzoek in functie van artefactensites gevrijwaard, waardoor erfgoed ook hier in-situ bewaard kan blijven.

1.3 Gemotiveerd advies

Met betrekking tot de geplande werken aan de Barkstraat te Sint-Kruis-Winkel worden geen verdere onderzoeksdaden aanbevolen. Op het grootste deel van het plangebied is reeds archeologisch onderzoek uitgevoerd. De initieel afgebakende zones voor vervolgonderzoek in functie van artefactensites worden bij het nieuwe ontwerp voor de sportinfrastructuur gevrijwaard.

¹ De Smaele B. et al, 2016, Archeologische prospectie op de Noordelijke oever van de Moervaart te Sint-Kruis-Winkel, Barkstraat/Spanjeveerstraat, Adede Archeologisch rapport 68, pp. 96

Binnen het huidige ontwerp valt echter een deel van de geplande werken buiten de oorspronkelijke onderzoekszones. Hier dient opgemerkt te worden dat de geplande werken er een ophoging van het oorspronkelijke maaiveld met ca. 5cm omvatten. Eerst wordt de vegetatie verwijderd, vervolgens wordt 5cm sediment aangevoerd dat afkomstig is van de nivellering van de noordelijke sector van het geplande kunstgrasveld. Dit betekent aldus dat de geplande werken op het niet-onderzochte deel van het terrein niet interfereren met het bodemarchief. Binnen de contouren van het plangebied is aldus duidelijk dat uitgegaan kan worden van een grotendeels in-situ bewaring van aanwezig erfgoed waardoor bijkomend onderzoek een grotere impact zou hebben op het bodemarchief dan de geplande werken. Wel is het van alle belang dat de geselecteerde zones van het vooronderzoek gevrijwaard worden van werfverkeer of dat lokaal met rijplaten wordt gewerkt.

Uiteraard dient hierbij gewezen te worden op de archeologische meldingsplicht, conform artikel 5.1.4 van het huidige decreet betreffende het onroerend erfgoed.

1.4 Conclusie

De opdrachtgever plant de aanleg van nieuwe sport- en speelvelden met bijhorende infrastructuur. Een groot deel van het terrein is reeds in het verleden archeologisch onderzocht. Hierbij werden 4 zones afgebakend voor vervolgonderzoek in functie van artefactensites. In het vernieuwde ontwerp van de sportinfrastructuur worden deze zones gevrijwaard van bodemingrepen. Ter hoogte van het niet-onderzochte deel van het terrein kan, op basis van de aard van de geplande werken, eveneens uitgegaan worden van een bewaring in-situ.

2 Bibliografie

Agentschap Onroerend Erfgoed 2019

AGIV

De Smaele B. et al, 2016, Archeologische prospectie op de Noordelijke oever van de Moervaart te Sint-Kruis-Winkel, Barkstraat/Spanjeveerstraat, Adede Archeologisch rapport 68, pp. 96

DOV Vlaanderen

Geoportaal

Geopunt

Van Ranst, E. & Sys, C. 2000. Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen. Universiteit Gent.

